

TARN TK polgaş
Profes Tóp cöwyleli-
niñ organı

„Şın“ solunga pizideriniñ erttee:

Xuuzunda pizidikcilerge:
1 cılda . . . 5 a. — 3 ajdan kudu
6 ajda . . . 3 a. — pizidişkin
3 ajda . . . 1 a. — 80 albas

Solun pizider cerler: Tóp xarızaa kontorı, oñ
kadee salırlar polgaş poştacılarga pizider.

Albas polgaş yletpyr cerleringe Taştıkky corudar
cagılalarnı:
1 cılda . . . 8 akşa 1 cılda . . . 10 akşa
6 ajda . . . 5 akşa 6 ajda . . . 6 akşa
„Şın“ solun redaksızynıñ adrezl: Kızıl-xooraj,
Revolus şoly. Şetinkin kudumcuu rawın № 2.

1936 cıldın

avgus 15 xynynde

Suboda № 63 (564)

1936 cıldın 10 ajnıñ 1-de, Kızıl-xoorajga Arattın Revolustıuq
Namyñn on tugaar Uluq xuralı polur

On ajnıñ pirde polur ARN-
nıñ on tugaar Uluq xuralı pol-
za, namnıñ 9 tugaar Uluq xur-
alından peer 4 cıldın iştinde
cedip alğan pygy cediışkinnıñ
toozaynı tynner, tenzilep kergeş,
moon ınaj orannıñ azy-agyñnı-
nı, kultur-politiiniñ tugaajında
yndeziñ şugumnu ajttır peer kon-
cuq cugula xural polur.

On ajnıñ pirde namnıñ on
tugaar Uluq xuralı polur tep,
namnıñ 4 tugaar plenumundan
peer carlatıñır kelgen.

56 tugaarlıq „Şın“ solunda
eş Tokanıñ „ARN-nıñ on tu-
gaar Uluq xuralıñ cediışkinnıñ
uktıul“ tep attıq pizeen cıyl-
ynde, nam organizastar, oñ tus-
tus kezigynneri on tugaar Uluq
xuralga uktıj kandyd azıdar
corudar tugaajın todargaj ajttıkan
polgan. Eş Tokanıñ ol pizeen
cıylınyñ iştinde cıy tep ajttı-
kanıñ teerge:

On tugaar Uluq xuralga am-
dığaştan peletkenir coruk kon-
cuq cugula. Nam organizastar,
oon tus-tus kezigynneri ol tu-
gaajında kandyd azıñ kılır
uzurluqul? Xamıktıñ murnun-
da tus-tus organizastar polgaş
tus-tus kezigynner namnıñ en-
ne pedik cadazy polur Uluq
xuralınga podunun xamıkt azı-
nıñ uk xuraldın murnunga il-
eredip pergeş, cıguur ajttıñ-
kıñnıñ alır uzurluq—teen.

Am tus-tus organizastar polgaş
tus-tus kezigynner namnıñ on

tugaar Uluq xuralınga uktıj ce-
dilgelıq polgaş cetpes azıdarın
paza am mındıq-mındıq azıdar
corudar-pis tep solunga car-
lar pizibejin turar koncuq cet-
pes tur. Am podunda po tugaaj-
ında mındıq azıdar corudar-
pis tep solunga cıyl pizeen cer-
cangıs Profes Tóp cöwyleli polur
tur.

„Şın“ solun redaksızynadan py-
gy organizastarga polgaş nam-
nıñ tus-tus kezigynneriniñ mur-
nunga sagındıgar polza, pottar-
ıñnıñ cedip alğan cedilgeler-
iniñ polgaş cetpes azıdarınar-
nıñ il-repti-şaan, moon songar
namnıñ on tugaar Uluq xural-
ınga pelek kıldır todargaj mındıq
azıdar corudar-pis tep, sol-
un pyryzyñge yrgılcılep pizir
kötıner. Po coruk polza, am kon-
cuq negedilgelı tur. „Bıcar o-
nar turar şeleen cok“.

Cizeeleerge, koop uluzu polza,
on tugaar Uluq xuralga pelek
kıldır mındıq cıylderni kuyss-
sedip alır-pis, sadır alıñkınıñ
polgaş oon-taa ekeniñca-mıñ-
ca sanga cedir kuyssedip-pis tep
xejge carlar uzurluq. Namnıñ ko-
zuun organizastar polza, siğen
keziğeziniñ, taraa azıñnıñ, kış-
kıl mal azıñnıñ peletkeliniñ, kul-
tur azıñnıñ polgaş oon-taa e-
şke azıdar talazy-pile mındıq
cıylderni cedip alır-pis tep car-
lar pizir uzurluq. Cer-le pygy
organizastar polgaş kezigynner
po cizektiğ todargaj pottıq, al-

ızı parır tynner kuyssedilgelı
polur peletkiğ cıylderni xın
pyry solunga piziri cugula tur.
Ol tugaajında 56 tugaar „Şın“
solunda eş Tokanıñ pizeen cıyl-
yn ekki köryp, kuyssetse co-
guur.

Pygy aratkorlarga sagındı-
gar polza, cer-cerde nam organi-
zastar namnıñ on tugaar Uluq
xuralınga uktıj kancaar pelet-
kenip turarın solunga yrgılcı
pizir xerek.

Aratkorlarnıñ polgaş nam or-
ganizastarnıñ pir uluq sorulga-
zı polza, solun cagılgañnıñ ekki
corudar, solun taradıgañnıñ cör
corudar uzurluq. Moon murnun-
da solun cagılgañnıñ köydedir
tep xej udaa lozun salır kel-
gen polzubussa-taa, şeelgy yje-
de solunnarnıñ cagılgañnıñ oran-
cok kudılap padır kelgen. Ol
polza, cetpes talazyñ körgyzyp
turar ol tur.

Am şınar-la namnıñ on tu-
gaar Uluq xuralınga uktıj eres-
tiğ azıñ corudır turgaş, solun
cagılgañnıñ köydedir tep lozun-
vısta kuyssedip köreeliner.

Oon-pile kadı cer-cerde xana
solunnarnıñ azıñnıñ sağıradır.
Xana solunnarnıñ connun cıñır
polbaazıraarına polgaş azıñ-
ıñnıñ idiq peer cıpek kıldır
ej şaanda yndyrerine xamıkt ar-
atkorlar tuzalazır, anaa xarış-
salgalıq sagızın salır uzurluq.
Redaksı.

Tere-xelden

Kızıl-ce

TAR 15 cıl polgan Uluq rıjır polgaş 8 ajnıñ 1-de taj-
ınga idur xın-pile cergeleşir, pistin Tere-xel kozuunıñ arat
conu 7 ajnıñ 31-de rıjırıñ uktılga xuralın azıtkaş, myn xur-
aldın xındılyq prezidiymıñge xındılyq paaştıncılarnıñ eşter
Xemcik-ool, Cırmıt-tazı polgaş Toka Slerni calap songudıvıus.

Slerge tangıraqlağarın polza, orannıñ pydyrykcy xısteriniñ
kol adır—mal azıñnıñ eştyrıp sağıradırına, erttem kultırnı
telgeredirine arat connu sıñır eñiledeirine pelen-pis.

TAR-nıñ cazak, namı telgerezin!

TAR 15 cıl oju telgerezin!

Xural prezidiymı.

„ANT-25“ tep uzar-xem-
niñ komandiri eş Ckalof.

Kizi tereğittennin tıegyzyn-
ge köyibeen tergiñ uzıduşkun
kılğan, uluq Sovet curtınnıñ
kajgamcıktyğ maadırlyq ooldar
eşter Ckalof, Bajdukof polgaş
Beljakof suqlar ertken 7 ajnıñ
20 xynynde Moskvadan uzıdup
yngeş, myn ajnıñ 22 xynynde
ceder ceringe cedip, SSRE-nin
cöen cygynde Nikolajevski—na-
Amure tep xoorajnıñ coogunda
Ud tep picci ortıulıktı xongan
tep murnunda „Şın“ solunda
pizeen polgaj.

Ol maadır uzıdukcılar agaar
pojıus rajdaly paksırap yrgılcı
porannıñ xıñner tıgannıñ ur-
zuu-pile ol ceringe eleen yr pol-
gaş, myn teer ajazı-peeri-pilek
Moskva-ce uzıdup ıñpıkenner
tur. Ol kel cıdyrda oruk-suur
SSRE-nin aratıymenı kajgamcık-
tyğ maadır ooldarın koncuq-la
rajırlap ertirgileen.

İncangış, po 8 ajnıñ 10-xın-
ynde uk uzıdukcılar Moskvada
uzıdup cede pergen tur.

„ANT-25“ Moskva kıdynda
uzar-xemeler tyzer cerge cedip
keerge, olarnıñ utkup alır-pile
pygy telegejnin arattarnıñ uluq
paşkız eş Stalin, SSRE-nin Or-
an kamgalaar jaamıznıñ sağıd
eş Vorosılof, Ar yletpyr jaamı-
znıñ sağıd eş Ordzonikidze,
Temir oruk jaamıznıñ sağıd eş
Kaganovic, SSRE cazaanıñ er-
engej sağıdınñ oralakcız eş
Cıvar, Ukrajıñnıñ Komunistıq

namnıñ Tıp Komitediniñ tar-
gazı eş Postışef, iştikki jaamı-
znıñ sağıd eş İagoda, Pygy eñil-
eldin kom. namnıñ Moskva
Komitediniñ targazı eş Xruşof,
Moskvannıñ nam, cazak organ-
izastarnıñ udırtıkcılar, ylet-
pyrcin-taraaccınnıñ Kızıl Şerii-

nıñ komandirleri, SSRE-nin al-
darlıq uzıdukcılar, tırel-ter-
gıny polgaş eş-öery, paza Mos-
kvannıñ mıñ-mıñ arat conu keep
utkup alğan tur.

„ANT-25“, tırtıq-la xındysky
5 şakta cerge tyzyp xonıptar-
pilek-le eşter Stalin, Vorosılof,
Ordzonikidze, Kaganovic, Cıvar,
Postışef, İagoda, Xruşof suqlar
cısannar-pile cetkilep kelgeş,
maadır uzıdukcılarğa kancaar-
taa cok öeryşkylyq xol tutcup
memdilezip, oşkazyr-cıttazyr uz-
uraşkan. Maadırlarğa pionerler
cececker ekkep tudarğa, uzu-
dukcılar pionerlerni oşkıp, xa-
tınmazı, eş-öery-pile mındıleş-
ken.

Oon nam, cazaktıñ udırtıkcı-
lar, uk maadırlar-pile kadı
indir kılın-ce yne pergen. Eş-
ter Stalin, Vorosılof, Ordzoniki-
dze, Kaganovic, Cıvar, Postışef,
İagoda, Xruşof suqlar uk ma-
adırlar-pile kadı indir kılınğa
kıştyr keerge, cıylğan xamıkt
condan kancaar-taa cok xol cas-
kap rajırlaan.

Uk milingi xuraldı Aar yletpyr
jaamıznıñ sağıd eş Ordzoniki-
dze azıtkaş, rajır cedireri-pile
SSRE-nin Oran kamgalaar jaamı-
znıñ sağıd, Sovet Eñileliniñ
marşal eş Vorosılofka sıs per-
gen. Eş Vorosıloftın cedirgen
rajırlarğa xarış kıldır Sovet
Eñileliniñ maadır eş Ckalof
xarış rajır cedirerge, anaa eş
Stalin, nam, cazaktıñ udırtıkcı-
lar koncuq adır caskap rajı-
rlap tırgan.

Xural tıneri-pilek, maadırlar
pottarnıñ ööyn iştı-pile kaas
cecektiğ cısannarğa olırup-
kaş, tas oruk-pile Moskva-ce kir-
ipken. Uk orıktap Moskva-ce
kırıp olıurda-taa, Moskva iştin-
ge-taa corup olıurda, pygy-le or-
uk tırgaar cıs-cıs mın kizi
amıttan tep cybe maadır uzı-
dukcılarğa rajır cedirip, „Ma-
adırlar telgereer polzun!“, „Ulu-
tarnıñ paşkız, sozializm curtı-
nıñ tiilegelerniñ eñiledekcizi
uluq Stalin telgerezin! Uraa!“
tep alğazır, eşter Ckalof, Baj-
dukof, Beljakof suqlarnıñ cıs-
cannarın-ce toldur-la cececker
kırı oktap tırgan.

SSRE-nin najıslal Moskva,
maadırlarnıñ canır kelgenin
rajırlap, SSRE-nin uluq ulızu-
nıñ kımga-taa alırbas xaja-teq
uluq kycılyyn, erestıq maadır
soruun pygy telegejge körgys-
ken caa uluq tiilegeni rajırlap
tırgan ol tur.

SSRE-nin Picce Xuralıñnıñ cer-
inden eş Stalin suqlarnıñ tile-
enin jozugaar maadırlyq uzıdukcı-
lar Ckalof, Bajdukof Beljakof
olarga Sovet Eñileliniñ maadır
tep en teedi xındılyq şolanı

tus-tuzunga tıvıskaş, yzeeldirzin
en teedi şannal polur—Leninnin
ordeni-pile şannaş, paza eş Cka-
lofka yzen mın tıgerik, eş Bajdu-
kof-pile Beljakofka ceerı-ceerı
mın tıgerik tıpsır şannaan.

1936 cıldın 8 ajnıñ 1-de Xın-
dergej peldiri tep uluq şıkka
7.000 azıq kizi cıqlır cıksaal
kılğan.

Mın cıksaalıñ indir paarına
3 kaat kıldır koncuq carış
cıksaagan: 1 kaadına me-
geler, oon artınga mannaar aat-
tar, oon artınga cadaq con pol-
gaş oon artınga aatıq con cıks-
saalgan.

Mın cıksaalga TARN TK tar-
gazı eş Toka polgaş TAR-da
MAR-nıñ elcini eş Namızraj suq-
lar rajır cedirgen.

Oon taraazı-pile 128 mege xıreş-
tirgen, anaa Şemi sumızu Arzı-
lan şolalsıq Camıjan şıylıgen, onu
1 aat polgaş 15 akşanıñ Para-
nı-pile şannaan.

Yzyrleşken mege, Cırgakkı
sumızu Torıunu 1 aat-pile şan-
naan polgaş oon adaanga kirgen
Manıaj-rajır-pile Cıldıymny 25-25
akşanıñ paraanı-pile şannaan, oon
kudu 2 kizi oktaan megeden öry-

zyn şıptızun tus-tus taarıştıgar
şannagılaan.

Aat carıştırgan cerge paza 32
mege xıreştirgen, anaa paza Ar-
zılan şolalsıq Camıjan şıylırgı
10 akşa-pile şannaan polgaş oon
ınaj 4 mege şannaan.

Ortta 134 aat carıştırgan, anaa
Xajırakkan sumızu Tındıktın
şilgi aadı ertken, onu 1 aat, 5
akşa-pile şannaan, 2 tugaarına
kelgen Şemi sumızu Jım-şırap-
tın pora adın 1 aat-pile şannaan.
Cer-le pygy şannalga 25 aat
kirgen.

14 cıraa aat salgan, anaa ert-
ken Xelcyktyq sumızu Xamnaa-
raktın pora aadı 10 akşa-pile
şannaan, cer-le şıptı 4 aat şan-
nalga kirgen.

32 celer aattar celıştirgen, anaa
ertken Tamdın-ooldun karala
aadı 10 akşa-pile şannaan, oon
kudu 3 aat şannaan.

32 kizi cadaq carışkan, anaa
ertken İme sumızu Uñukpınnı

8 akşa-pile şannaan, oon soon-
da kelgen 4 kizini paza şannaan.

42 kizi po poolap margıl-
daşkan, anaa tergiñ ekki alkan
Pyrynmaan 10 akşa-pile şannaan,
oon angda 8 kizi şannaan.

Oon ınaj ırlaar, igildeer ulu-
tar paza şannaan.

Paza malıñ ekki eştyrgeñ Xajı-
rakkan sumızu Cıqıit-ooldı 1
yrelıq uluq pıga-pile şannaan.
Kultur azıñnıñ ekki kırışken
teeş Kızıl-taq sumıznıñ arıan
targazı Manız-şirini 10-akşa-pile
şannaan.

TAR 15 cıl ojınnıñ rajırın
kozuñga ekki peletkelidı erttir-
gen teeş komıs targazı eş San-
cın pir an pıozı-pile şannaan.

Pygy-le şannalga 4 aat, 1 pu-
ga, 1 an pıozı polgaş 565 akşa
kirgen.

TAR 15 cıl oju myn kozıun-
ga şak mındıq, koncuq ekki
şınarlıq ertti.

Tamba-tarzaa, Şaqıdır-car.

1936 cıldın 7 ajnıñ 6-da uk-
tulga xuralın azıtkan polgaş anaa
TAR 15 cıl ojınnıñ tugaajında
iletkel polgan.

Mın xuralga kozıunıñ iştin-
de en teere malcın, idıpekejlıq
arattardan ysty 15 akşanıñ tyur-
ge po polgaş adaa 3 akşadan
öry paraan-pile şannaan.

7 xynynde cıksaal polgan, anaa
300 azıq kizi cıylğan, ol-la xın-
de janız-pıry margılada cıyldı-
rı polgılaan.

Ol cıylderni şannaldar-pile
manaa todargajlaarga polza:

1. 32 aat carıştırgan, anaa
Pii-xem sumızu Erencinnıñ po-
ra aadı ertken, onu 1 aat-pile
şannaan polgaş oon taraazında
kelgen 6 aat şannalga kirgen.

2. 20 aat celıştirgen, anaa Pii-
xem sumızu Sandışartın ojı
aadı ertken, onu pir tyurge po-
pile şannaan polgaş oon taraazı-
nda kelgen 2 aat şannalga kir-
gen.

3. 64 mege xıreştirgen, anaa
şıylıgen megeni 1 aat-pile şan-

naan polgaş oon ınaj 2 kizi ok-
taannarın şıptızun şannaan.

4. Po poolaan, paq atkan,
paq artı xalaan, cadaq carışkan,
xol pımbıy ojnaannarın şıptı-
zun tus-tus taarıştıgar şannaan.

Pistin Tozu kozıunu TAR 15
cıl ojınnıñ mındıq janızlıq erttir-
dıvı.

TAR 16 cıldın ojınga moon
arttk uluq cediışkin cedip alı-
rın-ce kızıvısty saalılınar!

Tozuda kızılı-öq ergelekcizi
ERENCIN.

Ispan ulus polgaş ында faşistbоq yjmeen tugajында tajыlbыp

Ispan ulus

Ispan ulus polza, parьып Eyr-optun parьып-murnukku kыдында turar. Myn curttun kызыgaar-lazьr kыryneleri polza: songu-seon talazыnda Franzь ulus-pile, parьып talazыnda Portugal ulus-pile, paza songu talazыnda Atlan talaj-pile kызыgaar-lazьr turar, murnukku cygynde Cer orttuzunun talajь tep хөj kыrynelerin suq oruu polur talaj par, ol talajь kezerge, Afrik tiptin songu kыдында Ispanьы Morokkozu tep cer par, ol cer Franzьып Morokkozu tep cer-pile kызыgaar-lazьr.

Ispanьы kizizinin sanь 23 saja xire polgaş ol ulustun kolduula Ispannar polur. Oon angь Katalon, Baski tep picce saektyn ajmaktarь paza par.

Pajlak talazь-pile Ispan, eleen paj kыryne polur. Ыncalza-taa feodalьдн тургузуу seelgy yjege cedir turganь-pile, et yletpyrnyн özyyskыny ындьq koncuq ebes kolduunda kede azь-agьlyq curt polur, taq yletpyry харьып cygeer sajьrangaj cer tur.

Feodalьдн jozu turguzuu

Politik talazь-pile ap көerge, Ispanга ergi feodalizmьн jozu-у 1931 cьlga cedir turgan. Cizeeleerge, yndeziп xoojlyzu peziп 1876 cьlda turganь хевеер. Cogum feodalьдн тургузуу kандьq polurun arat tymen erengejinde pilir teledе, onu-taa takьrьlap pizilir cyu poor.

Feodalizmьн jozu turguzuu tus curтка irip turar appargan. Cyl teerge, tus curтка kapitalizm özeri-pile proletaryп angьzь paza öзыp egeleen. Oon-pile kadь myп curтка turgan feodalьdь jozu turguzuuq polza, cer pajlarь, feodalьdar, şazьnnьп lamalarь, camdьk teedi et yletpyrnyп, san-xөөnyп kapitalistарьга, ьlangьja seelgy cьldarda faşistarga tajьngаш, arat tymenni kыş-pile cagyьp turgan. Arat tymennin pajdalь xьп pyry pakьrар, aşaar suskaaryпьп coruu ulam көыdep, alaaп yndyryq ulam ulga-dьp, picce-pacca demokrattьq pajdaldарьп erengejinde pyryny-pile cok kьlьp kelgennin xaraazь-pile yletpyrcin azьcьп conun taarьşpas pajdalь koncuq ulgatkan.

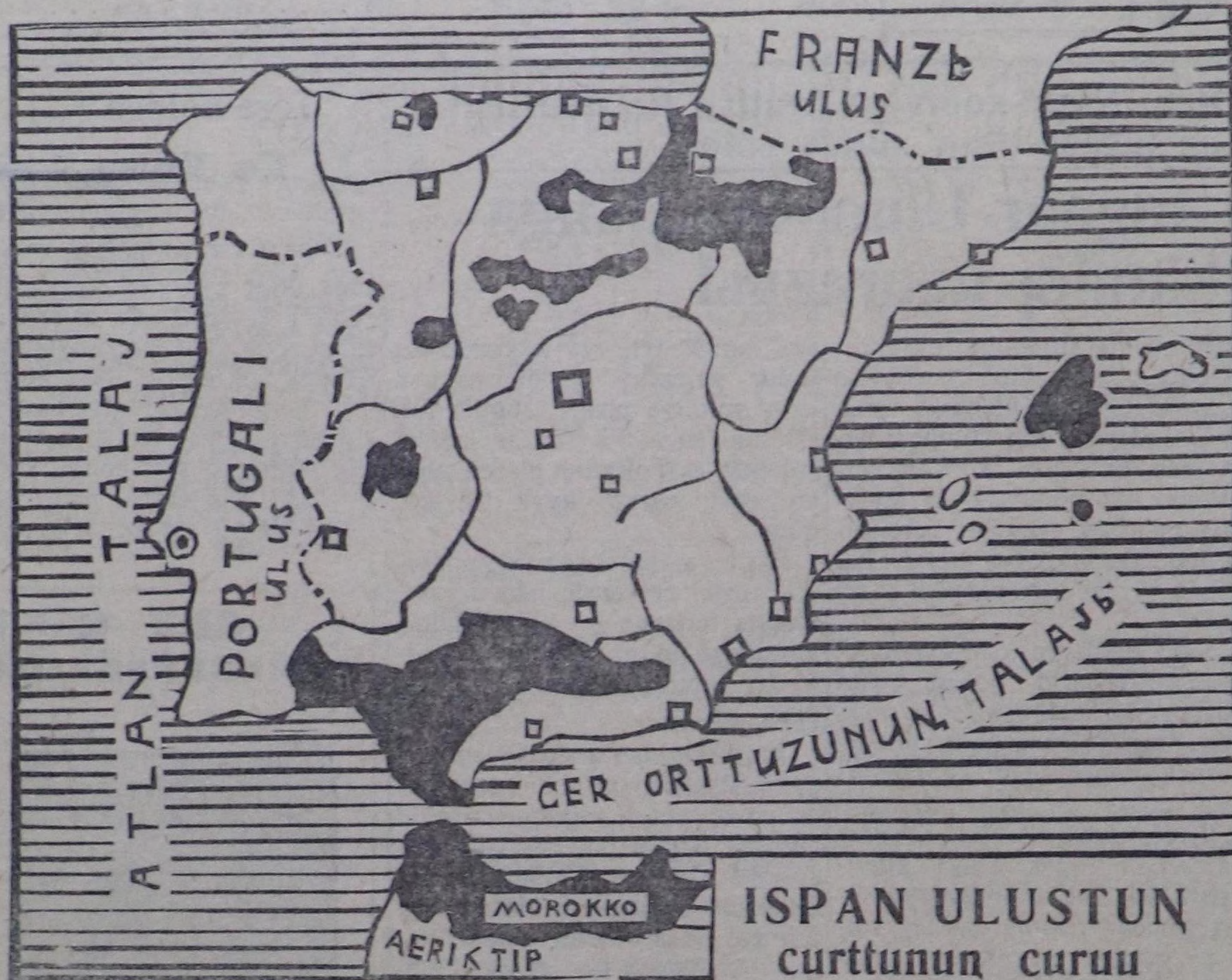
Myn feodalьдн тургузуу, tus curтка caa öзыp turgan kapitalizmьн et-yletpyryпьп özeringe paza moondak poor turar appargan, paza öske-taa cyulderin cьldagaanь-pile tus curttun хөrengittenneri peziп tus feodalьдн хаан cазактьq (monarxi) тургузууга удurlanьp turar appargan.

Ыlangьja ol feodalьdьq cазak turda curttun et-yletpyryпьп padьp turar apparganьп, taşьtkьkь-pile sadьq xарьlaazьnnьп cарьlgazь (passive) көыdep turar apparganьп көrgызыp turar. Oon-pile kadь ekonomьпьп samььr-alь paza ulga-dьp egeleen.

Burzuas-demokrattьq revolus

Ыncangaş, kominternьп 6 tugaar kongrezi polgan soon tarьj-la Ispanга angь temisseli kыştyy-pile cideen. Oon xaraazь-pile 1930 cьlda şeriq-faşistьq diktaturnu tyzyrgen polgaş paza 1931 cьlda ol cyul ulamcьlav-şaaп burzuastьп demokrattьq revoluzu yngеш, 300 xire cьlda turup kelgen feodal jozu turguzuuq хаан cазакть cok kьlгаш, burzuastьп demokrattьq respublikь carlaan.

Po respublikьн ergildezi polza, revolustun purungar şavьşkьnnьп pir tugaary tьny polur.

CURUKKA TAJYLBьP: Kалбак kara cerler polza, faşistbоq yjmeencilerin ezelep turar ceri; төрbelcin temdekter polza, хө-оajlar tur; arazында sektiоq şugum polza, kыryne kызыgaarь; anaa kara şugumnar Ispanда mozularьп kызыgaarь tur; şuut-şuut şugumnarьq cer—talajlar polgaş orttuzunda uluq төрbelcin temdek—Ispanьы najьslalь Madrid-xoraj t.r.

Po feodalьдн тургузуу cok kьlьrьга temisseziп kиrиşken namnar polza, anarxistьq, socialistьq, öske-taa хөrengitten namnar paza komunistьq nam kиrиşken. Po burzuas demokrattьq revolustun kolduq şimcedikciler, azьcьп arattar turgan polza-taa, respublik carlaan soonda kыrynenin ergeziпge Radikal cergeiу uluq хөrengittennin namnarь kirgen.

Olar ergeni alьrda arat mas-saпь megelep turgaş algannar. Cizeeleerge, cer pajlarьпьп cerin хавьrgаш, taraaccьnnarga yleп peer-pis, paza Katalon cergeleq ajmaktarga astonomьnn erge peer-pis tep arat tymenni megelep turgan. Ol cyulderinden cerle cыny-taa kыysetpeen. 5000 xire taraaccьnnarga cer pergen polza-taa, ol cyge-taa cetpes, cyge teerge, cogum cer cok taraaccьnnar polza, saja-sajazь-pile sanattьnar polgaj.

Camdьk demokrattьq xostal-galarьп paza kьlgannar, Ыncalza-taa, olarьпьп politii мurnunda feodalizm тургузуу turganьп uluq ьlgal cok polgan. Ыlangьja xьree xiittin xeree, murnukku хевеер artkan.

Azьcьп tymennin temisseli

Arat tymennin murnunga, kыyssediri-pile salgan lozunнарьп myп burzuas cазak kыysetpejiп turup peerge, arat tymen xөdel-geş turup pergen. Ыlangьja yletpyrcьnnar azьcьп soksaar, cьskaal kьlьp polgaş camdьk cerlerge taraaccьnnar cer pajlarьпьп cerlerin pottarь xunaap alьr, olarьпьп pазьnnarьп өrttedir ijikpe, olarьпьп tongajьte şakьrлар coruk көыdeer—mьncap par-gan. Po palza, arat tymennin revoluscu pajdalь ulga-dьp, uluq kapitalistарьп ergeziпge udurlanьp kelgeni ol polgaş olarьпьп ol temisselin karacangьs Ispanьы Komunistьq namь maadьr-ly-pile paastар turgan.

Ыncap keerde, temgi burzuas-тьq cазak, conu erge jozu-pile tarlaaş turup pergen. Olar харьп azьcьп arattарьп revolustьq şimceşkinin kыş-pile pazar teeş, pottarьпьп cazaan-ce faşistарьп kиir tьrtьp, olar-pile evilel kьlьp turar appargan.

Ыncap keerde, arat conun ol

cazakta taarьşpas paldьly ulam ulgatkan. Mьndьq yje poor turda myп cазaktьп kиrиşken namnarь Ispanьы yletpyrcьnnar 1934 cьlda tura хальşkьngа el-ekke itken. Ыncangaş, 1934 cьlda Ispanга (kolduunda-la Astur tep cerge) yletpyrcьnnarьп po cepsektiу tura хальşkьпь polgan polgaş ol tura хальşkьпь burzuastарьпьп faşistьq cazaа kam хajьra cokka pazьp kaan. Oon tьny cyu polgan teerge, 10.000 azьq revoluscularьп ölyryp, palьqьlgьlaan polgaş 60.000 azьq revoluscu yletpyrcьnnarьп kara pазьnnannar. 100.000 azьq taraaccьnnarьпьп cerin pьlaagaş o-jlatkan, şazьnnьп curumun erge хевеер poldurgan polgaş 1931 cьldagь picce-pacca demokrattьq pajdaldарьп parьk cok kьlgan. Ыncangaş, faşizmьпьп oruun-ce şuut kиrerinin sorulgaзып salgan-nar.

1934 cьlda yletpyrcьnnarьп aştьrganьпьп kolduq cьldagaanь polza, yletpyrcьnnin arazыngа uluq хaldарьlyq turgan sosial-demokrat, anarxistьq namnar po cepsektiу tura хальşkьп egeleerde, ojta tьşkeninde polur. Ыlangьja olar komunistьq namьпьп cangьs frontu kьlьp teen k o r t k a ş cepşerebeennar. Karacangьs komunistьq nam, yletpyrcьnnar-pile kadь төncьzynge cedir maadьrlyq хьreşken.

Ortta yletpyrcьnnar aştьrза-taa, po cyul xalas parvaan. Olar oon yleger algannar:

1) Kapitalistьq Ispanдап uş-tunur polurun pilgenner.

2) Azьcьп angь kattьşkaş, cangьs frontu-pile turup temissezirin cugulgaзып pilgen polgaş oon-taa öske.

Ulustun cangьs frontu

Kominternьп 7 tugaar kongreziпge coraан Ispanьы Komnamьпьп TK cingine sekreteri eş Xose Dias paastan Ispanьы Komunistьq namьпьп teleeleri cana perpeş, arat massalarga kongrestin şiitpirlerin todargajь-pile iletkep, cugaalap pergen. Tus curtta ulustun frontun turguzar tugajында komunistьq nam uluq azьldарьп corutkan. Arat massalарьпьп cangьs frontuga kиrerinin idepkeji koncuq ulgatkan. Cizeeleerge, Madrid-xoraj-

ga komunistьq nam uluq xural cьqgan, orita 500.000 xire kizi cьlгаш, 7 tugaar kongrestin tugajында iletkelderni koncuq amьrap tьnnar, pajьrlap turganьnnar. Komunistьq nam, faşizm polgaş tajьngа udur ulustun frontun turguzar teeş, koncuq uluq azьldарьп corutkan. Oon xaraazь-pile ulustun frontu 36 cьlda tus Ispanга tiileu tur. Onu көrgыzer cybe polza:

1936 c. 2 ajьп 16-da Ispanга songulda polgan. Ol songulda ulustun frontu tiileen Cyl teerge, enir cьlgь songulda ulustun frontuzunun parlamentige (piske podaarga picce xuralga) 104 teeleni songaan, oon iştinde komunis kizi 1-le turgan. Faşistьq, kontrrevolustьq namnardan 318 telee songaan, ulustun frontuzungа kиrzip turar namnar polza, socialistьq, anarxo-sindikalistьq, sosial-demokratьq, komunistьq mьndьq namnar polgaş öske-taz хөj niittin organizastарь kиrzip turar.

36 cьldьп 2 ajьп 16-da songulda ulustun frontuzun namnarь 263 telee songup algan, oon iştinde komunis kizi 17 polur. Temgi kontrrevolustьq, faşistьq namnar 219-la telee songup algan.

Ыncangaş ulustun frontuzun namnarь хөj telee songaaş tiileen. Po polza, 7 tugaar kongrestin ulustun frontuzun tugajында ajьtьşkьпьп kыyssedip turarь ol tur. Ortta ulustun frontuzun cazaan turguskan polgaş oon soonda ulustun frontuzun cazaanьп targazь Kiroga tep kizinin cugaalaanь polza: „Respublikьп kamgalanьp yjezi tьngen, am polza, pistin kamgalanьp ebes, харьп şaap kиirer öjьvьş keep tur. Pistin cазak polza, faşistар-pile tajьldazьp cugula polur“,—teen. Oon ьпaj cugaalaanь: „cangьs frontun negeşkinin kыyssedip, caa-tajьngа udurlanьp, jozulьq demokrattь sajьradьr-men“,—teen.

Caа cазaktьп kьlgan azьly

Şьnap-la oon soonda cangьs frontun cetken tiilelgelei:

1) 1934 cьlda yletpyrcьnnarьп revoluscu po cepsektiу tura хальşkьпьп kиrиşkeş pазьnnatкannарь şuptuzun xostatkaş,

pyryn ergeni pergen.

2) Paza-la ol-la revoluska kиr-işken teeş, azьldan yndyrtкennerni kattap azьldарьп tьvьşkьlaaş, 6-7 ajьп şaltьnnarьп tьpşьp pergen.

3) Cer pajlarьпьп cerlerin хавьrgаш, 87.000 (өq pьlezi-pile cartьk saja xire) taraaccьnnarga yleп pergen.

4) Katalon tep mozuga avto nomnuq ergeni şuut pergen.

5) Pygy conga demokrattьq ergeni pergen (parlaganьп, xural-suqlaаньп şeelezi polgaş oon-taa öske).

6) Camdьk faşistьq evilelderni taradь şьvьrgьlaan polgaş paza 6.000 xire faşistарьп tutkaş, kara-pазьnnagьlaan. Oon-pile kadь 34 cьldagь revolus tuzunda yletpyrcьnnarьп pazarda, olarьп kam-xajьra cokka kьrьp turganьп ileredip tьvar tuskaj komis turguskan polgaş ol konislar azьcьп kьlьp, ileretken ulustарьп kara-pазьnnagьlaan. Po polza, amьy yjenin pajdalьngа picce ebes tiilelge polur tur.

Ыncalza-taa cetpes cyulderi хөj, Cyl teerge: 87000 xire taraaccьnnarga cer pergen coruk cerle ebes, cer cok aştan, suskaan taraaccьnnar tus curtta saja-saja polgaj. Oon-pile kadь fanrik, zavottar kapitalistарьпьп xolunda хевеер artkan. Pygy conga demokrattьq erge pergeni-pile faşistар paza ol ergeni azьqlap, pottarьпьп coguур azьldарьп xostun-pile corudup turar polgan. Karacangьs komunistьq nam şudurgu azьldь corudup kelgen. Öske namnar cangьs frontu tiileen soonda-taa cetpes azьldap turgan.

Faşistьq yjmeencilerin tura-xальşkьпь

Paza ulustun frontuzun cazaа turup kelgeş, kontrrevoluscularга polgaş faşistarga udur cidioq, şudurgu хемceqler аьrьп podavaan. Faşistьq kontrrevoluscularьпьп ekonomьuq төzeen хевеер artьrьp kaan. Faşistарьп şuptuzun—coguurlарьпьп şyygy-ce şilcidip, faşizmni şuut cok kьlьp sorulga-pile kadьq хемceqlerni, alьrdan turzuk харьп camdьk faşistьq cанcьnnarьп cyq-le төp cerden ьratkaş, kьdьq cerler-ce corudup, ergeziп хевеер artьrьp turgan. Cizeeleerge, faşistьq cанcьп Frankьпьп Morokko-ce tus cernin paştьncь-cagyьkьzь kьldьp corudup kaqьdь. Ol kizilь am kontrrevolus organizastар yndyryp kelgen.

Oon-pile kadь ulustun frontuzunda kиrzip turar camdьk namnar, Komunistьq nam ьşkaş azьl corutpajьп, sulарp udup cьdьp pergen. Cазaktьп ceri Ыlangьja şeriqnin iştinden faşistарьпьп arьqlaar tugajында koşkak azьl corutkan. Cer-le faşistarga udur şudurgu хемceql albaan: olar kыrynenin eldep cyul azьldарьп paza хөjь-pile cьdьp kalgan, olarьпьп po cepseen-taa xuraavaan polgaş Ыlangьja po cepsektiу faşistьq pelyk turgan, onu peziп taratpaan.

Pir-tee tus cазaktьп ceri, faşistarga udur coguур хемceqlerni şuptuzun ap turvaan teledе, şaqda-la peletkengen faşistар pottarьпьп kыzyn cьp alьrda koncuq pelen poor tur.

Ыncangaş faşistар Ispanьы Morokkozundan po cepsektiу yjmeenni yndyrgen polgaş ol yjmeen am cangьs Morokkoda ebes, parьk pygy Ispanда poor turar. Ol faşistьq yjmeencilerin erengej sorulgaзып polza, ulustun frontuzun cazaan cok kьlгаш, tus curтка faşistьq erge-cagyьp turguzar podaldьq.

(Ulangьzь 3 tugaar arьnda)

Faşistar! araattan teq xoralıq tırgaktıq xolunarnı İspannıñ uluzundan tırtıtnar!

İspanda coruk tugajında SSRE-de mitingiler

İspannıñ ulustıñ frontuzu-pile songup alğan cazaanga udur turalıq kelgen araattan-teq faşist-pile erestiq temissezip turar İspannıñ maadrlıq uluzunıñ temisselin SSRE-niñ azylyñ tymeni kergeş, kancaar-taa a-cok amıgar öörp, podunıñ iziq pajıñ cedirip turar.

Cyl tize, SSRE-niñ pygy xoorajlarında, fabrik, zavottarda polgaş kolxostarda mitingiler,

xuraldar kılıp, faşizmga kadıq xarış perip turar İspannıñ uluzunıñ iziq pajıñ cedirip, olarga tuzalaar-pile akşa męgynıñ a-cok cıñp, İspannıñ uluzun-ce sagızın salıp turar.

1936 cıldıñ 8 ajnıñ 3 xunınde Moskvanıñ kızı şelynge 120 mın kiziliq mitingi polgan.

Myn mitingini SSRE pygy evileidin profes evilederiniñ tıp

cöyleliniñ targazı eş Şvernık targalaş, anaa İspannıñ maadrlıq temissekcileringe tuzalaar tugajında cugaa cugaalan polgaş oon-taa eskeler İspannıñ uluzunıñ iziq pajıñ cedirip, cugaalaarın cugaalap turgan.

Myn mitingiden İspan respubliknıñ Prezidentizinge (cazak-ıñ paazı kizizinge) polgaş erengej saıdınğa corutkan telegrame polza:

İspan Respubliknıñ Prezidentizi xamaattı Asanjaga,

İspan Respubliknıñ Ministerler cöyleliniñ targazı xamaattı Xiralga

Sovet Evileliniñ tövy, Moskva-xorajnıñ azylyñ tymeniniñ mitingi xuralınga 120 mın kizi cıylgaş, İtalinıñ polgaş Germannıñ faşistarnıñ teleeleri, İspannıñ uluzunıñ kancaar-taa a-cok tajıñnıñ, faşistıq cıncıñnıñ, xaldaaşkınınga udurlıq, demokratıq respublikte polgaş podunıñ cırtıñnıñ tuskaj xamaarşpas coruun maadrlıq kamgalap turar İspannıñ uluzunıñ podunıñ xatunmanıñ iziq pajıñ cedirip turar.

Araattan-teq faşistar polgaş olarnıñ taştıkkı tuzalakcılar-pile erestiq maadrlıq temisseken temisselinge ulustun cangış frontuzun pıñıq tutkaş, İspannıñ arat conu pygıñ tiiler yner tep Moskva-xorajnıñ azylyñ tymeni bjak ideger tur.

İspannıñ demokratıq respubliknıñ xolunda ook-poo tudup alğan kamgalap turar İspannıñ arat tymeninge tuzalamı kergizeri-pile akşa-xerengi cıñp organıstap corudarnı Moskvanıñ

azylyñ tymeninden Sovet Evileliniñ pygy azylyñ tymenini ugaadıp kılğır tur.

İspanga xostuq-şele polgaş xamaarşpas coruk telgerezin! İspannıñ demokratıq respubliknıñ telgerezin!

Xannıq faşizm cok polzun!

Mitingi xuraldın targazı N. Şvernık.

Mitin xuraldın prezidiymynıñ kezigyneri: P. Makarof, E. Bıstrova, A. Fadejek, A. Fersman.

Parıyn-xemcık kozuununga azyldaand praktik azylybıñ tynneli

Parıyn-xemcık kozuununga mal emciziniñ surguulu 3 kizi, po cıldın 7 ajnıñ 5-ten egel-eş, 8 ajnıñ 5-ke cedir 2 ajnıñ turguzunda praktik azylybıñ-pile cergeleştir maldın aarqı kadıñnıñ talazı-pile xerek kılınğa xol-pile tudup kyyssedip kılğan azylybıñ polza:

1. Eş Seren-şimit—Xendelen, Askı-parık. Kıp-sök po yş sumularga coraaş, „malcin“ tep em-pile cılgı maldı jaamı aar-ıq par-pe, cok-pe teer xirezın şincip coraan. 3 sumudan 3435 paaş mal şinceen, oon istinden 3 paaş mal aarqı polgan. Emneen malı 675 paaş, 13 kezek cerge xural kılğan, anaa 863 kizi oluruşkan. Myn xuraldarga maldın janız-pyry aarqı-ların xoralıq paagın polgaş po tugajınga mal emciziniñ azyk-tuzal-ıñ tajıylar perip coraan.

2. Eş Mamuu—Saqlı, Ajangattı iji sumuga coraaş, 1978 paaş cılgı mal şinceen, emneen malı 569 paaş, 3 kezek cerge xural kılğan, anaa 79 kizi oluruşkan, jaamı aarqı tugajında

14 kezek cerge tanıdılga azyly corutkan, anaa 80 kizi oluruşkan.

3. Tyktyq-pora—Kargı, Męgen-pyren, Şuj yş sumuga coraaş, şinceen cılgı malnıñ sanı 2691 paaş, emneen malnıñ sanı 889 paaş, 11 kezek cerge ar-bannar xural kılğan, anaa 627 kizi oluruşkan. Męgen-pyren-pile Şujga areve yyrleriniñ massalıq xuralnı kılğalaan, anaa 107 kizi oluruşkan. Ol-la polgulaan tus-tus xuraldarga mal aarqı polgaş mal emciziniñ azyk-tuzal-ıñ tajıylar tanıstır coraan.

Praktikalaan 3 kiziniñ kılğan pygy azylyñ tynneerge: Şinceen malı 8104 paaş, emneen malı 2133 paaş, cıylğarnı xuralı 30 kezek cerge, ol xuraldarga kelgen kiziniñ sanı 1756.

Uk praktikabıñ 8 ajnıñ 5-te maldıq janız tegerip tooskaş, tus-tus aaldarabıñ-ce şelelep cangılabıñ. Öske kozuunardı praktikalaan eş-öyubystın azylyñnı tynnelin solun parlalga tamcıstır tıñnaarın kyzep tur-pis.

Tyktyq-pora.

İspan ulus polgaşında faşistıq yjmeen tugajında tajıyların tencyzy

Ol faşistarnıñ kolduq tajıylar-ıñ polza, et-yletynıñ kapitalistlar, cer pajlar, san xöönü kapitalistlar, paşa olarnıñ azy telderi polur—şeriqnıñ uluq, picce targalar, cıncıñnıñ polgaş şazın—maldıq idegetleri polur.

Cizeeleerge, po ystınde ajtkan kezekter, arat conun setkil-sagızın paskıradıp, olarnı ulustun frontuzundan bradı teş, fabrik, zavottarnı xaar, cer pajlar targa tarbastap, yletpyrcin, taraacıñnıñ fabrik, zavot polgaş cerden sıvır turan cıylar turan—po cıyl yjmeen yneriniñ mırnunda poor turgan.

Am yjmeen yne peerde temgi ulustarnıñ faşistarga tuzalap turar tam pargan. Myn yjmeencilerge faşistıq German polgas İtali olar paşa tuzalap turar.

Faşistıq yjmeencilerge udur xıreş

Po pygy cıyl maldıq poor turaz-taa ol faşizmge udur İspannıñ maadrlıq komunistıq namınga paastatkan, Kominternıñ 7 tugaar kongreziniñ şitpirleri-pile cemzektelgen yletpyrcin, azylyñ con kalbaa-pile xırezip turar, ol coruk polza, İspannıñ arat massalar faşizmıñ tiiler şadaarın temdeqlep tur. Po massalarnıñ tıjuldun udurtukcuzu polza, karacangış Komunistıq nam polur. Cer-le Komunistıq nam jozulıq-la arat tymenni paastap, turar. Oon xaraaazı-pile İspannıñ komnamnıñ azylyñnıñ orttuzunda xaldamı ulgalkan.

Cizeeleerge, 1936 cıldın 2 ajda 24.000 kezıgynıq turgan polza, am 84.000 kezıgynıq appargan, am cooku yjede 100.000 cedirerin podap turar. Po komunistıq nam-ce kolduunda-la yletpyrcin xıy-pile kirip turar coruk polza, arat conun karacangış komnam şın oruktu ajtkı turar tur tep cıylı pilip, oon xıreelenin-ce cıylıp, oon udurtulğazın adaanga coruur tep podaj pergenin ajtkı tur. Po coruk paşa-la arat conun faşizmni azyr şadaarın ajtkı tur.

Cogum arat con faşizm-pile kaje-xıre kandyq janız maadrlıq xırezip turarın mırnıkkı solunda todaratkan cyve teleede,

onu portta tajıylar-ıñ kancaar.

Cer-le taraacıñnıñ pezin faşistarga udur koncuq eres xırezip turar. Faşistar paastaj yjmeerde, taraacıñnıñ paşa pot-tarınğa tuzalaar poor tep podannar—kulugurların orta aldar-ıñ tur. Mırnunda kyryne ergezin tudup turgas, taraacıñnıñ cerin xavır ap turgan ulus polgaş, ıñdık teleede, taraacıñnıñ ıñaar cer-le kancaar paar poor!

Bıncangış, seelgy medee-pile ar kerge, faşistıq yjmeenciler-niñ kyzy ulam-na paskırap, ulustun fontuzunıñ cazaan kyzy xın pyry cıylıkkınıq poor turar tur.

Po pygy cıyl cıyn ajtkı tur teerge, faşizmni arat con azyr polurun ajtkı tur. Oon-pile eş Stalinıñ faşizm polza, tyr cyve onu cok kılıp polur teen cuga-azy şıñzıgır, karakka ilereptur.

İspannıñ proletar polgaş azylyñ arattarnıñ faşizmga udur maadrlıq xırezip turarınğa am yjede pygy telegejnıñ proletarlar polgaş tarlatkan arattar koncuq pajıñ cedirip, faşistarga kızıñ turar tur.

Pistin Tıvzıñ xıj arattar paşa mın İspannıñ faşizm-pile erestiq xırezip turar arat tymen-inge polgaş olarnıñ şudurgu paastıñ İspannıñ maadrlıq Komunistıq namınga pottarabıñ cılgı revolusıñ iziq pajıñ cedirip, faşistarga kızıñ turar tur.

İspannıñ arat tymeniniñ polgaş paşa komunistıq namnıñ mırnunda turar kolduq sorulğaz polza: demokratıq polgaş revolusıñ kuyter faşizm polgaş kontrrevolusıñnıñ toluzu-pile azar, ekon-omnun-taa polgaş politiktıñ-taa talazı-pile azyldar corudup turgas, am yjede faşistarnıñ tıjandı turar taraacıñnıñ polgaş xoorajnıñ picce xerengitennin faşistardan adıgır, brakşıladır, kontrrevolusıñnıñ etiq (materialdık) tıylın tura tırtıtar, bur-zastıñ demorattıq revolusıñnıñ tıjılunğa cedirip—maldıq tur. Monu kyyssedirde ulustun frontuzun ulam pıñdıp, revolus polgaş respublikte şıut kamgalap uzurluq. Samba-ıyndıp.

1936 cılda arattın revolustuq şeriniñ sigen kezec azylyñnı corup turar

Arattın revolustuq şerinden po cıldın 7 ajnıñ 14-te pir kezek şeriq, Ceder tep cer-ce sigen kezip corutkaş, po cıldın 8 ajnıñ 10-da cedip kelgen. Olarnıñ anaa pargas kılğan azyly polza:

Kesken sigeniniñ niitti saraad 20, oon xöppeñi 2400, puudu 12.000.

Po xıre xıj sigeniñ koncuq şalyrtıq eres tajıñ paşal-pile azyldap turgas coguur planıñ kyyssetken.

Cizeeleerge: kızıñ-taa sigen kezip kerveen caa-caa cerlerden sigen kezip algannar, ol cernin ıñbraa-seegi kancaar-taa aaj-cok turgan polza-taa revolustuq şeriqler anaa picci-taa poolvajın, anaa xalaazıgavajın-taa, koncuq ekki azyldaannar, olarnıñ am cugaalap turgan polza, „pottarabıñnıñ xıussaabıñ cedip kelgen polgaş 20-le saraat sigen kestibis, pir eves xıussaabıñ am-taa yr polgan polza, am-taa ol cerden 15 saraatı kezip ar şadaar-pis“ tep turgannar.

Ertken 35 cılda ol cerden cyq-le 10-na porvak saraat kezip

alğan oon-pile tımejlep podaar-ga po cıldın 50% azyr kyyssetkeni todargaj tur.

Po sigen azylyñ kılıp turar yjede en tergiñ idepkejiq azyldap turgan Rev. şeriq eşter: Sek-pit-ool, Kezikkej, Mamuu—po eşter pottarabıñnı şın sorulğazın salıp azyldap turgan polgaş ol kezek şeriqnıñ komandiri coraan eş Cıldık-alan ol azyldık kırışkeni tergiñ cıylıkkınıq, ılangıja xamık ulustu udurtup, azylyñ ajtkı perı-şan podu xolupile koncuq kızıp turgas azyldap kyyssetken.

Po ystınde eşternin cıylıkkınıq azyldaannı, Arattın revolustuq şeriniñ ceri, koncuq pajırlar-ıñ, po eşterge, pygy revolustuq şeriqnıñ mırnundan pajır cedirip-şan, aas şannal pergen polgaş tus-tus kizilerge akşa-pile şannal tıvskan.

Sigen azylyñ turgan eşter, am paşa Ceder petinde taqdan sigen kezec-pis teş corupkannar, am-taa cezeni kezec ulus-ıjık.

Şeriqnıñ sigen kezec ceri cangış po eves polgaş, cer-cerde sigen azylyñda turup turar rev-

olustuq şeriqler, po eşternin ylegerin ar, azylyñnı şıñarlıq polgaş pottuq xerek kılınğa corudarnıñ ideger tur-pis.

Arattın Revolustuq şerii, cyq-le kyrynenin akşa xerengizinden ceş-le cıdar eves, xarın cıylıq şeleliq yjelerinde pottarabıñnı aat-xölynge mal-maganınga cemış kılıp, cer-cerden sigeniñ kezip peletkep ar turar koncuq ekki tur.

Paşa kadık-kızıgaar cerlerde turar revolustuq şeriqler anaa olurvajın, cırtıñnı xili-kızıgaarın kamgalav-şan, pottarabıñnı aat-xölynenin azylyñ cemizini peletkep, sigen azylyñ cıylıkkınıq corudarnı cugula tur.

Po ystınde cıyların ar kerge, Arattın revolustuq şerii, coldak xıussaanıñ istinde eleen uluq azyldarnı pydyryp ar, ca-zak, namnıñ salıp turar toktaal şitpirlerin polgaş lozun sorulğalarnı kyyssedip, paşa kandyq-taa kızıgıñga pelenin kergızyr turar todargaj tur.

Arattın Revolustuq şerinde ARN yryynıñ targazı Tarzaa.

Xendelenge sigen kezilgeziniñ tugajında cordum

Parıyn-xemcık kozuununıñ Xendelen sumuzunıñ arattar, maldın cemi sigen kezip, azaar alıp coruktu koncuq kızıp oral-dazıp turarlar; Cizeeleerge, ol sumunıñ Uspar-ool, Tęys-ool, Maksır, Ospan, Karavaa suqlar 7 ajnıñ 20-den 30-ge cedir 5 ga xıreni kezip algannar. Po polza, tus sumunıñ cırtıñnı sigen kezec eves polza-taa, pottarabıñnıñ kezec kızımaa-pile malnı cutka perbes teş oraldazıp turar ol tur.

Cangış olar-taa eves, oon-taa öske arattar paşa ystınde adın ajtkannar ıñkaş, yleş, kazaa cok, oj-cik cerlerden kezip ar turarlar.

Ystınde eşter ıñcaaldır kızıp azyldap turaz-taa sumunıñ camdık alban xarlar polgaş arattar, sigen kezip peletkep al-ıñ araj cugulaga kerveş, anaa kızıp tuzalaşpas cıylar par:

1) Kozuun ergeleer cerniñ tok-

taalın parımdalaş, oj cikten yngen, yleş cok, kazaa cok cerden yngen sigenneriñ xamık mırnunda turala arattarga ajtkı peer teerge, sumu targazı polgaş cugula alban xarlar tura cok, xarın sigen araj elek tur teer.

2. Xamık arat tymenni sigen kezecin-ce evilelep kırıer tep kozuun cernin toktaalın parımdalaş, kozuundan pargan surgaks kızıp turda-la, anaa ekki tuzalaşpas,

3) Amı-xuu polgaş CAE-nin sigen kazaalır par, onu cıj şaqda ekki azaar azyldaannı teleede, ol kazaalardan sigen yñmeen, picce ynze-taa kazaan ekki pıñdık kılbaan teleede, mal yrep ottar kaapkan.

4) Xendelen istinde xamık kıştaqlar par, oon oodun cıjın xamık aaldar malınga cırtıp alğan turar.

5) Kır-sklattan ol sumuga 1 sigen kezec maşına. 2 peler maş-

nanı 7 ajnıñ 20-de-le pergen, onu 8 ajnıñ 7-ge cedir keep albaan xeeber cıdar poor tur.

6) Xendelen talazıñ arattarın sigen kezilgeziniñ medeezin 8 ajnıñ 1-de kozuunıñ uluq pajıñga cedir ceze sigen keskenin sumu targazı ekkeer poor taqdıngas, oozun 8 ajnıñ 7-ge cedir corutpaan.

Öske camdık sumular paşa-ıñdık ıñkaş, cizeeleerge: Par-ık sumuzu kozuundan sigen kezec, peler maşınalarnı 8 ajnıñ 7-ge cedir albaan, Ajangattı sumuzu ol maşınan ar alğan xıre-ezinde, anaa-la azyldarın cırtıtar tep medee tıñnalır turar.

Po tugajın kozuun organizatır polgaş ılangıja Xendelen sumuzunıñ ulustar cugula keryp, tyrgen azyldaar cugula tur, pir eves ıñcaar azyldaar polza, kıştın cıdu keerge, onu azaar tep temissel koncuq perge polgaş.

Sumuga surgakcılar coraan Kongar.

